

תשלום דמי ביטוח לאומי בגין הוצאות ועדפות

מאת

ד"ר אברהם וינרוט, עו"ד ובועז אדלשטיין, עו"ד

A. מבוא

השאלה עליה נעמוד להלן הינה, האם טובת הנאה, אשר לא ניתנת לייחסה לעובד זה או אחר, מהוות הוצאה ועדפת לעניין תשלום מס-הכנסה, תחשב כ'הכנסת עבודה' החייבות בתשלום דמי ביטוח לאומי?

2. נמיהיש את השאלה באמצעות דוגמא פשוטה:

נניח כי מעביד מסוים מעמיד לרשות העובדיו מיחם שתיהקה וכן קפה ותה. מקצת מן העובדים משתמשים במיחם ומQUITם לא. מطبع הדברים אין איש מבצע רישום כמה כוסות קפה שתה כל עובד ועובד.

מבחינת מס הכנסה, מדובר בטובת הנאה, אשר לא ניתנת לייחסה לעובד פלוני. טובות הנאה מסוג זה מכונות "הוצאות ועדפות". הוצאות אלה אינן נחשות ל'הכנסת עבודה' של כל עובד ועובד מצד אחד, אולם הן אינן מותרות בניכוי ע"י המעביד מצד אחר.

3. מה הדין ביחס לגביית דמי ביטוח לאומי בגין טובת הנאה זו?

האם יש לנבות דמי ביטוח לאומי בגין או שלא, בהתאם להלכה לעניין מס הכנסה, לא רואים את טובות ההנהה הללו כ'הכנסת עבודה' החייבות בדמי ביטוח?

B. פסיקת בית הדין האזרחי לעבודה

4. ביום 18.8.94 ניתנה בבית הדין האזרחי לעובודה, כב' השופטת ו. וירט לבניה החלטה בתב"ע (ת"א) נג/572/0 גdots תעשיות פטרוכימיה בע"מ נ' המוסד לביטוח לאומי (טרם פורסם).

בפסק דין זה נקבע, כי למוסד לביטוח לאומי יש סמכות לבדוק אחר קביעותיו של פקיעת מס הכנסה לעניין גביית דמי הביטוח, בדיקת כפי שרשאי הוא לבדוק את גובה הכנסתו של עובד, כאשר הוא טובע גימלה כלשהי.

5. ואולם, בית הדין האזרחי לעבונדה קבוע בבירור (בעמ' 6 לפסה"ד) שניים אלו:

"א) מקובלת עלי טענת ב"כ התובעת כי הבסיס לקבעת הכנסתו של העובד היא סעיף 2(2) לפકודת מס הכנסת וכי אין הנتابע רשאי לסתות מהרווחות סעיף זה ובכך הוא קשור להוראות פקודת מס הכנסת. אולם אין ללמידה מכך כי הוא קשור גם לקבעת פקיד מס הכנסת ואינו יכול לבחון את קביעותו".

ב) למוטר לציין כי רוח הבדיקה צריכה להיות מותאמת לפקודת מס הכנסת בכלליה, על מנת שלא ליצור אנדרלמוסיה בין שתי המערכות".

6. כאמור: אכן, גם לעניין דמי ביטוח לאומי הוצאות ועדפות אין מהוות הכנסת עבודה לעובד ואין חיוב להפריש דמי ביטוח לאומי בגין.

הקריטריונים לעניין ביטוח לאומי ולעניין מס הכנסת זהים הם.

ביחס לישום הקריטריונים על מקרה נתון, קבוע בית הדין האזרחי, כי "אין מלכות נוגעת בחברתא כמלוא נימה" וכל רשות תערוך את בדיקותיה שלה - על פי אותם קритריונים עצם.

זה יינו, תיערכנה בבדיקות נפרדות ע"י פקיד הביטוח הלאומי וע"י פקיד השומה, ואולם שתי הבדיקות תיערכנה על פי אותם קритריונים, ו מבחינתו של המעבד, מה שנכון ביחס למס הכנסת נכון גם ביחס לביטוח לאומי.

על פסק דין זה של בית הדין האזרחי לעבונדה הוגש ערעור לבית הדין הארץ-לאומי, אשר פסק בדב"ע נה 0-14 גזות תעשיות פטרוכימיות בע"מ נ' המוסד לביטוח לאומי (ראה מדור פסיקה בחוברת זו), ביום 18.7.95.

ביה"ד הארץ אימץ את קביעת בה"ד האזרחי, לפיה אין להטיל חובה תשלום דמי ביטוח לאומי בגין 'הוצאות ועדפות', ואף העניך משנה תוקף לקביעת זו.

ביה"ד הארץ קבוע (בפסקה 27):

"ראשית, יש ליחס משמעות לקבעה שבסעיף 32(11) לפקדת, כי 'הוצאות ועדפות' לא יראו בהכנסת עבודה בידי העובדים. קביעת זו היא אמתן קביעת 'פנימית' בפקודת, לצרכי דין המס, אך לפי הנוסח החד משמעותי והמפורט שלה, יש לתת לה משמעות גם לעניין הנדון בפנינו'. (ההדגשה הוספה)

מאייד, קיבל ביה"ד הארץ לעבונדה את ערעורה של גdots ביחס לסמכוונו של המוסד לביטוח לאומי לכפור בסיווג טובת הנאה מסויימת כבלתי ניתנת לייחסו של עובד פלוני.

בעוד שביה"ד הארץ לעבונדה קבוע כי אין קביעותו של פקיד השומה מחייבות את המוסד לביטוח לאומי, קבוע בית הדין הארץ:

"חזקת היא כי פקיד השומה פועל כהלה בקביעה האם הוצאות מסוימות של מעביד הן בגדר 'הוצאות עוזרות', ועל כן יש מקום לכך שקביעה זו תכובד על ידי המוסד".

9. קביעת בית הדין הארץ והאזור לעובדה, כי אין חיוב בדמי ביטוח בגין הוצאות העודפות, הינה, בכלל הכלוב, מסקנה מהיונית גם לדעתנו, ומאמור זה יוקדש לשם בחינת שאלת זו באופן רחב יותר.

ג. המוגרת הנורמטיבית

10. בהתאם לסעיף 157 לחוק הביטוח הלאומי, תשכ"ח-1968 (להלן: "חוק הביטוח הלאומי" או "החוק"), כל מבוטה המבוטה בביטוח לאומי ישتلמו בעדו 'דמי ביטוח'. שיעור דמי הביטוח החודשיים הם אחוזים מהכנסתו החודשית של המבוטה, כאמור בסעיף 159 לחוק.

11. ומהי הכנסתו של עובד לעניין דמי הביטוח?

סעיף 163 לחוק הביטוח הלאומי קובע:

"א) יראו כהכנסתו החדשית של עובד את הכנסתו بعد החודש שקדם לאחד בחודש בו חל מועד התשלומים מהמקורות המפורטים בסעיף 2(2) לפקודה מס-הכנסה (נוסח חדש);

(ב) אשר, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ראשי קבועים מסוימים של תלומיהם, טובות הנאה או קצובות שניתן עסק במשרין או בעקביפין לעובד, מהוות הכנסת החייבת במס לפקודה, שייחשו כהכנסה לעניין סעיף זה.
(ההדגשות הוספו).

12. מעיון בסעיף זה עולה, אם-כן, קיומה של זיקה ישירה בין הכנסת עובד לעניין דמי הביטוח הלאומי לבין הגדרת 'הכנסת עבודה' לעניין סעיף 2(2) לפקודה מס הכנסת (נוסח חדש).

13. סעיף 2(2) לפקודה מס הכנסת מגדר הכנסת עבודה כדלהלן:
"השתכבות או ריווח מעובדה; כל טובת הנאה או קצובה שניתנו לעובד ממיעביד; תלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאותיו, לרבות תלומים בשל החזקת רכב או טלפון, נסיעות לחוץ הארץ או רכישת ספרות מקצועית או ביגוד, אך למעשה תלומים כאמור המותרים לעובד כהוצאה; שוויו של שימוש ברכב שהועמד לרשותו של העובד; והכל - בין שניתנו בכספי ובין בשווה כסף, בין שניתנו לעובד במשרין או בעקביפין או שניתנו לאחר לטובתו".

14. הגדרת 'הכנסת עבודה' הינה רחבה כפתחו של אלום, וחובקת, לכארה, כל טובת הנאה שקיבל העובד ממיעביד.

עם זאת, קיימות טובות הנאה, אשר אפיו לעניין פקודת מס הכנסה אין מהוות הכנסת עבודה ואין מטילים בגין מס על העובד.

15. סעיף 32 לפקודה קובע במסגרת הניכויים שאין להתרום:

"בבירור הכנסתו החייבת של אדם לא יותר ניכויים בשל -

(11) הוצאות למtan טובת הנאה שנתן מעביד לעובדיו ואשר לא ניתן לייחסה לעובד פלוני, למעט הוצאות שהוכח כי לפי טיבן אינו מיועדות להעניק טובת הנאה אישית לעובד; הוצאות, בגבולות סכומים שנקבעו בתקנות על פי סעיף 31 להחזקת רכב שבחזקתו של מעביד והמשמש את העובדים, ולא ניתן לייחס את טובת הנאה המשימוש בו לעובד פלוני; הוצאות שאינן ניתנות לניכוי כאמור לא יראו כהכנסת עבודה בידי העובדים". (הדגשות הוספו).

כלומר, הוצאות, שלא ניתן לייחסן לעובד מסוימים ולמסותן כהכנסת עבודה בידי העובד, אין מהוות הכנסת עבודה לעניין סעיף 2(2) לפקודת מס הכנסה.

ואולם לא נכון לומר, כי אין מס המוטל על כך. הוצאות אלה מוגדרות כ'הוצאות ועדפות' ובהתאם לסעיף 181ב(2) לפקודה, مثلם המעביד בגין מקומות בשיעור 45% משווין. זאת ועוד, הוצאות אלו אין מותרונות בניכוי אצל המעביד.

17. גדר השאלה איפוא הינו כדלהלן:

מצד אחד, מדובר בהוצאות שאינן מוגדרות כ'הכנסת עבודה' ואילו ביטוח לאומי משולם בגין 'הכנסת עבודה'.

מצד שני מדובר ב'טובת הנאה' של העובדים, הנלכדת בראשת המס - אצל המעביד. שמא יש לכלדה אף בראשתו של המוסד לביטוח לאומי ולהיב בתשולם דמי ביטוח לאומי בגין?

ד. בחינת ההלכה

18. שורה של נימוקים מוביל למסקנה כי יש לנוהג ביחס לגביהית דמי ביטוח לאומי בהתאם לסעיף 32(1) לפקודת מס הכנסה, ולא להסתפק בהפעלה גורפת וטכנית של סעיף 2(2) לפקודה.

ד(1) הוצאות ועדפות אין בגדר הכנסת עבודה

19. הטעם הראשון המוביל למסקנה זו נובע מבחן עיונית של המונח הכנסת עבודה. בחינה זו מלמדת, כי גם אם אין מחייבים את סעיף 32(1) לפקודה, אין מנوس McKBUE להפיה, ההוצאות ועדפות אין בגדר הכנסת עבודה לפי סעיף 2(2).

20. סעיף 32(11) איננו עוסק בהגדרת הכנסות, אלא מונע ניכוין של הוצאות מסויימות. סעיף זה נחקק כחלק מן הרפורמה של שנת 1975 בעקבות המלצת ועדת בן-שחר. ועדת בן-שחר, אשר הרחיבה את בסיס המס, יצרה מערכת של מעין כלים שלובים, מערכת אשר בה מאפשרת יכולתו של נישום לנכות הוצאה רק אם היא תיחשב הכנסה בידי מקבלה.

21. סעיף 32(11) בא למנוע את "בריחתה" של טובת הנהה לעובד מרשת המס על ידי תשולמה כ"הוצאות" מוכרת בינויו אצל המעבד, ללא אפשרות ייחוסה לעובד הנהנה ממנו (ראה א. רפאל "מס הכנסה" (כרך ראשון) (מהדורה שלישית 1995), עמ' 472).

22. אמרור מעתה: סעיף 32(11) לא העניק לעובד פטור עקב מיסוי הוצאות העודפות ברמת המעבד, אלא הוסיף נטל מס המוטל על המעבד.

גם לפניהם חיקיקת הסעיף לא ניתנת היה ליחס את הוצאות העודפות לעובד פלוני והשינוי החקיקתי רק הוסיף חבות ביחס למעבד.

23. מכאן למד אתה, כי הגדרת 'הכנסת עבודה' שבסעיף 2(2) לפוקודה איננה כוללת 'הוצאות עודפות'. הגדרה זו איננה נלמדת מסעיף 32(11), אלא מסעיף 2(2) עצמו, ומכאן כי יש להחילה גם ביחס לגביית דמי ביטוח לאומי, מכוח סעיף 163 בחוק, ואין מקום להשיב על העובדים דמי ביטוח בגין אותן הוצאות עודפות.

ואכן, ביה"ד הארץ לעובדה קבע בעניין גdots (בפסקה 29 לפסה"ד):

"אם 'הוצאות עודפות' אלה אינן ניתנות לייחס 'לעובד פלוני', פירוש הדבר הוא, כי אין הן הכנסות של עובד של אותו מעבד, מהמקורות המפורטים בסעיף 2(2) לפוקודה. על כן התוצאה היא כי על פי סעיף 163(א) לחוק הביטוח הלאומי, אין לשלם דמי ביטוח לאומי לגיביה".

24. סעיף 32(11) - טפל החולץ אחר העיקר - סעיף 2(2)

גם אם נצא מנקודת הנחה לפיה, הגדרת הכנסת עבודה ביחס להוצאות עודפות נלמדת מסעיף 32(11), עדין נראה כי יש לקבוע כי אין להטיל דמי ביטוח לאומי בגין הוצאות העודפות, שכן החלטת סעיף 2(2) לפוקודה בלבד סעיף 32(11) מהווה הוצאה הדבר מהקשרו.

25. בסיפה לסעיף 32(11) נאמר:

"הוצאות שאינן ניתנות לניכוי כאמור לא ייראו כהכנסת עבודה בידי העובדים".
(ההדגשה הוספה).

26. מלשון הסעיף עולה, כי יש לקרוא את האמור בסעיף זה לתוך הגדרת 'הכנסת עבודה'. המחוקק לא העניק להוצאות העודפות פטור מתשלום מס בידי העובד,

אלא הוצאה את ההוצאות העודפות מגדל הכנסת עבודה, במקביל לאי הכרתן כהוצאה אצל המעביר.

.27. ודוק, סעיף(11) איננו בא להעניק פטור מתשולם מס. מסקנה זו מתחייבת לא רק לנוכח הלשון בה נocket המחוקק בסעיף זה ('לא יראו כהכנסת עבודה') נאמר, ולא 'תהא פטורה ממיס כהכנסת עבודה'), אלא גם **מתכליות החוקיקה** הרחבות בסיס המס אצל המעביר - המלצה ועדת בן-שרר, כמפורט לעיל), וכן מן **המיקום האומטרי שתפס הסעיף הנ'ל בפקודת מס הכנסת** (הוראות הפטור בפקודה מצוים בסעיפים 9-16), בבחינת 'דבר הלמד מעניינו'.

.28. משמעות העבודה, כי סעיף(11) איננו מהווה פטור ממיס, מצביעה, כי לסעיף זה אין תוקף עצמאי, אלא הוא Teil החולץ אחר העיקר - סעיף 2(2). סעיף(2) סעיף(11) איננו אלא כלי עזר פרשנוי לסעיף 2(2) לפקודה.

לפיכך, כל הפרדה בין הגדרת עבודה האמורה בסעיף 2(2) לבין פרשנות הגדרה זו במסגרת סעיף(11) אינה אלא הפרדה מלאכותית.

.29. בעניין זה ניתן להסתמך על פסה"ד של בית הדין הארץ לעובדה, דב"ע מט/28-0 המוסד לביטוח לאומי נ' רואבן גוטל (טרם פורסם).

בפני בית הדין הארץ נדונה שאלת הטלת חובה תשולם דמי-ביטוח על עובד עצמאי ביחס לשומה שהוצאה לו מכוח חוק מס הכנסת (MISSO בתנאי אינפלציה), התשם"ב-1982.

בית הדין הארץ לעובדה פסק, כי יש לקרוא את הוראות חוק המיסוי בתנאי אינפלציה אל תוך סעיף 2(1) לפקודת מס הכנסת (ביחס לעובד עצמאי מטילים דמי ביטוח לאומי על הכנסתות החיביות במס הכנסת מכוח סעיפים 2(1) ו-2(8) לפקודה).

הינו: מקום בו מחייבים הוראה מהוראות הפקודה על חוק הביטוח הלאומי, יש להחיל עימה גם הוראות משלימות מהחוק אחר, אשר יש לקרוא לתוכה.

ואם כך הדבר ביחס להחלט הוראה משלימה מהחוק אחר - חיוני, על אחת כמה וכמה שיש לעשות כן מקום בו ההוראה הפרשנית המשלימה מצויה באותו דבר חוקה - פקודת מס הכנסת. כאמור, הפניה אל סעיף 2 לפקודת מס הכנסת משמעה גם פניה אל סעיף(11) לפקודה, שבו מצויה ההוראה המשלימה לפיה הוצאות עודפות אין נחשות כהכנסת עבודה לעניין מס הכנסת. אין אפשרות על-כן, כמובן, לעשות קורלציה בין סעיף 163 לחוק הביטוח הלאומי לבין סעיף 2(2) לפקודה תוך הטעלות מסעיף(11) לפקודה.

.30. לפיכך, כאשר מוחל סעיף 2(2) לפקודה לעניין בסיס הכנסת לתשולם דמי הביטוח הלאומי, יש להכיל עם סעיף זה את 'סבירתו', את 'נושא' כליו' הפרשניים, את אותן הסעיפים המצוים בפקודה אשר יש לקראים אל תוך סעיף 2(2) - לרבות סעיף(11).

ומכיוון שסעיף 32(1) מפרש את סעיף 2(2) באופן שהכנסת עבודה אינה כוללת הוצאות עודפות, הרי שיש להחיל פרשנות זו אף ביחס לתשלום דמי ביטוח לאומי. היינו: אין להטיל חובת תשלום דמי ביטוח לאומי.

ד(3) הקורלציה בין הפרמיה לבין הפיצוי

31. הטעם השלישי - ולטעמו העיקרי - המחייב להגעה למסקנתו של בית הדין האזרחי לעובודה בעניין גזות, נובע מן ההגון העומד בסיס עקרונות היסוד עליהם מושתת הביטוח הלאומי.
32. 'ביטוח לאומי' כשמו כן הוא - ביטוח. זהו ביטוח 'חובה' לזכויות חברתיות. דמי הביטוח הם אחד מן הנושאים המפורטים בחוק הביטוח הלאומי (זיקנה, פגיעה בעובודה, לידה, אבטלה, נכות, פשיטת רגל של המעובד, Shirut Miloim, סייעוד וכיו"ב) והגימלאות המשולמות למבוטחים מהוות את **תגומיי הביטוח**.
33. כלל נכון הוא בדייני ביטוח, כי צריך שתהא קורלציה ברורה בין הפרמיה לבין הסיכון הביטוחי.
- בהתאם לכל זה מצויות הוראות הקובעות, למשל, כי מקום בו הסיכון מחוسب במת"ח, תיגבה אף הפרמיה בנסיבות זהה (ראה: תקנה 1 לתקנות הפיקוח על עסק ביטוח (קביעת אחדות מطبع בחויז ביטוח ודמי ביטוח), תשמ"ד-1984).
- כמו כן, מצויות הוראות בדבר שינוי תעריף דמי הביטוח בשל שינוי החבות (ראה: תקנה 3 לתקנות הפיקוח על עסק ביטוח (דמי ביטוח שראי מבטח לגבות ממボוטחים בביטוח רכב), תשמ"ו-1986).
34. ככלים אלו הנכונים לכל ביטוח נכונים גם ביחס לביטוח לאומי, ושורת ההג� מהייבות לשומר על מיתאמים בין דמי הביטוח לבין הפיצוי המשתלם בנסיבות מקורה הביטוח. לפיכך, כאשר הפיצוי הנitin למבוטח בביטוח הלאומי מושתת על הנסיבות של העובד עבור מקרה הביטוח, מן הראי כי גם דמי הביטוח הלאומי הנגבים מן העובד יהיו מושתטים על אותה הכנסה.
35. ואכן, חוק הביטוח הלאומי צעד בהתאם לעקרונות דלעיל.

בפרש גזות קבוע ביה"ד הארץ לעובודה (בפסקה 18) כדלהלן:

"על פי יסודות השיטה של חוק הביטוח הלאומי ביום, תשלום דמי הביטוח הלאומי אינם משותפים על בסיס של גיל, מין, מצב משפחתי, מצב רפואי וכי"ב, של המבוטחים. התשלום נקבע, בדרץ כלל, על פי פירוט של מקורות הכנסה שנקבעו בחוק ובתקנות לפיו, במשמעות סך המינימום ותកורת המקסימום. בסיס הכנסה זה משמש גם כבסיס לתשלום גימלה מסוג הגימלה **שהיא מחליפת הכנסה**".

כך למשל למדים אלו מהוראות החוק ביחס לתשולם דמי פגיעה לעובד שנפגע בעבודתו. בסעיף 53 לחוק, נקבע כי 'דמי פגעה' המגיעים לנפגע בעבודה הם 75% משכר העבודה הרגיל. סעיף 54(ב) לחוק קובע, כי הכנסתת המבוטח לשם קביעת שכר העבודה הרגיל הינה: "הכנסה שמנה מгиיעס דמי ביתוח".

על כן, מקום בו לא מתחשבים ברכיב מסוים בהכנסתו של העובד לעניין הפיצוי, אין לשם עבור רכיב זה דמי פגעה.

לענין הפיצוי המגיע לעובד, אין מתחשבים באותו 'הוצאות עודפות'.

וכל כך למה? בדיקו מאותו טעם שאין מטילים עליון מס הכנסתה בגין 'הכנסת עבודה' - חוסר יכולת הטבנית לייחס טובת ההנהה מסוימת, הניתנת לכל העובדים, לעובד פלוני.

ניתול לדוגמא הוצאות אחזהה של מגרש ספורט, העומד לרשות העובדים. ישנים העובדים המנצלים מגרש זה לרווחתם, וישנים שלא.

לענין גביית דמי הביטוח, אין צורך אריתמטי לייחס את טובת ההנהה לעובד זה או אחר, אלא מחייבים את המעביר בגין הוצאות אחזקת המגרש, שכן חובת תשולם דמי הביטוח חלה מילא על המעביר (ראה סעיף 161(ב) לחוק). אולם, כאשר בפיצוי של עובד פלוני קא עסקין, אין מנוס אלא לנשות ולגלם את טובת ההנהה הנ"ל.

gilom_tovat_hanaha_moshpuf_mgorimim_ravim_vemuor_rashalot_ncbadot.

ישנים העובדים אשר נהנים בפועל מטובת ההנהה וישנים שאינם נהנים ממנה. קיימים העובדים אשר הוצאות העודפות לגבייהם איןן מושנות מאונמה ביחס לשכום דמי הביטוח, באשר הכנסתם עולה על סכום המקסימום עדיו ניתן לגבות דמי ביטוח. מאידך, ישנים העובדים אשר אינם חייבים בדמי ביתוח, באשר הכנסתם אינה מגיעה למינימום ההכנסה ממנה מושלים דמי הביטוח הלאומי.

האם יש "לפזר" את גביית דמי הביטוח בגין הוצאות העודפות רק על העובדים שהכנסתם הינה בין סף המינימום לתקורת המקסימום? או שמא יש לחלק את כלל הוצאות העודפות באופן יחסי ושוויוני לכל עובד ועובד, ורק עובד שאינו פטור מדמי ביתוח לאומי ישם בגין?

כמו כן, מתעוררת השאלה, מהו שווייה של טובת ההנהה. האם עלותה למעביר או שמא שווייה לעובד?

ברי בכלל, כי בהעדר יכולת מעשית לגם את ההוצאה העודפת לעובד פלוני, יעדר רכיב זה מגמלאות הביטוח הלאומי המגיעות לעובד כפיצוי על פי החוק.

המוסד לביטוח לאומי אינו יכול, מעשית, לפצות את העובד, בנסיבות מקרה הביטוח, בגין רכיב זה. לפיכך, מדובר נטיל על העובד דמי ביטוח לאומי בגין אותו רכיב?

41. המשקנה המתחייבת היא, כי אל לו למוסד לביטוח הלאומי לדרש דמי ביטוח בגין הוצאות ועדפות.

לפיכך, קביעותם של בתיה הדין הארץ והאזור, לפיה יש לפרש את המונח הכנסתה לעניין גביית דמי הביטוח כמשמעות הנודעת למושג זה בפקודת מס הכנסת הינה, בכל הכבוד, המשקנה הרואה.

ד(4) הרמונייה حقיקתית

42. המשקנה האמורה נובעת אף מעקרון יסוד בפרשנות דברי حقיקה.

בפירוש חוק יש לחזור לפרשנות הרמוניית ואחדה. יש ליתן למונח המצו依 בחוק את אותה המשמעות אשר ניתנה לו בהופיו במקום אחר באותו חוק.

המשנה לנשיה בית המשפט העליון כב' השופט ברק, בספרו **פרשנות במשפט** (פרק ב'), עמ' 599 מצין כדלהלן:

"מההרמונייה החקיקתית יש להסיק כי אם דבר حقיקה אחד נוקט בהוראות שנותנו שבו בבתיוים זחים, חזקה היא שמשמעותם זהה: **זהות בביטויי מניחה זהות במובן**. ככל גדול הוא בדין פרשנות כי אין המחוקק משתמש תוך מעשה حقיקה אחד במונח אחד במובנים שונים".

43. הוראותיו של חוק הביטוח הלאומי, העוסקות בגביית דמי הביטוח, לא זו בלבד שהן דומות להוראות פקודת מס הכנסת, העוסקות בהטלת מס על הכנסתת עבודה, אלא שחוק הביטוח הלאומי נשען על פקודת מס הכנסת.

ציינו לעיל, כי סעיף 163 לחוק מפנה לסעיף 2(2) לפקודה אף נסמך עליו. מדובר אם-כן, בשני דברי حقיקה העוסקים באותו עניין (*in pari materia*).

44. הסתמכנו לעיל על הכלל הפרשני הגורס, כי אין המחוקק משתמש תוך מעשה حقיקה אחד במונח אחד במובנים שונים.

עתה נציין את הכלל המשלים לו, הגורס כי שני חוקים דנים באותו נושא, יש לפרשם באופן שיתמיישבו אחד עם השני וישלימו זה את זה. בהקשר זה ראה א. ברק, שם, עמ' 602.

45. אשר על כן, הגדרת 'הכנסת' לעניין גמלאות הביטוח הלאומי, מן הרואוי כי תהא זהה למונח 'הכנסת' לעניין הבסיס לגביית דמי הביטוח.

בהתאם לכך, ברורה היא קביעת ביה"ד הארץ לעובודה בעניין גdots (פיסקה 18), לפי:

"... נקבעה בחוק הביטוח הלאומי זיקה בין 'הכנסה' שעלייה מושלים מס הכנסה לפיקודה, לבין 'הכנסה' לצורך חוק הביטוח הלאומי".

ד(5) התקנות חדשות

לאור ההגון המפורט לעיל, הותקנו התקנות חדשות שנכנסו לתוקפן ביום 1.1.95: התקנות הביטוח הלאומי (תשלום ופטור דמי ביטוח), התשנ"ה-1995.

תקנה 2 לתקנות אלו קובעת:

"לא ישולמו דמי ביטוח מהכנסת עובד הפטורה ממש לפיקודה למעט הכנסה לפי סעיף 9(5), (11) ו-(12)."

מכאן נובע, כי אף אילו היו נתונים לסעיף 32(11) לפיקודה מעמד עצמאי, ויצרים חיצ' בין הגדרת 'הכנסת עבודה' לעניין סעיף 2(2) לפיקודה, גם אז לא היה מקום להחיל דמי ביטוח לאומי על החוצאות העודפות "הפטורות" ממש הכנסה, שהרי הוראות הפטור האמוריות בפקודת, למעט מספר קטן מהן, מוחלות גם ביחס לתשלום דמי ביטוח לאומי.

(סעיפים 9(5), (11) ו-(12) מעניקים פטור ממש הכנסה לעורירים, לנכים 100%, להכנסת עבודה של קטינים מגיל 16 ומטה; ולהכנסת עבודה של קטין בגיל 16-18 שהוצאה על ידו לצורך לימודיו. סעיפים אלו אינם נוגעים כמובן לחוצאות עודפות).

ה. סוף דבר

בית הדין הארץ והאזור לעובודה יצא מנקודת הנחה, כי בגין טובות הנאה הניננות לכל העובדים, ואשר לא ניתן לייחס לעובד פלוני, קרי 'הוצאות עודפות' כמשמעותם בפקודת ממש הכנסה, אין להטיל דמי ביטוח לאומי.

מסקנה זו הינה מחייבת עת שבוחנים את המספרת הנורמטיבית הרלבנטית, שכן בחינה זו מלמדת כי עצם הגדרת 'הכנסת עבודה' לעניין ממש הכנסה, וממילא לצורך ביטוח לאומי, אינה כוללת את החוצאות העודפות. דבר זה למדים אלו מהגדרת הכנסת עבודה בסעיף 2(2) לפיקודת.

הבהירנו גם, כי אף לגישה לפיה הקביעה דלעיל אינה נלמדת מסעיף 2(2) גופו, אלא מסעיף 32(11), הרי שגם סעיף זה חל לעניין ביטוח לאומי, באשר יש לקרוא אל תוך סעיף 2(2) לפיקודת, אשר הוחל במפורש על חוק הביטוח הלאומי.

- .51. מסקנת בית הדין לעבודה מחייבת גם לאור תקנות הביטוח הלאומי (תשלום ופטור מתשלום דמי ביטוח), התשנ"ה-1995, והיא מסקנה רואה גם לאור הכללים בדבר הARMONIA החקיקתית, המחייבת כי מה שנקון לעניין פקודת מס הכנסה, יהיה נכוון גם בעת השימוש בהגדרות מקבילות בחוק הביטוח הלאומי.
- .52. ואולם, דומה כי מסקנתו של בית הדין האזרחי לעבודה הינה מחייבת בעיקר לאור בחינת הגיונו הפנימי של חוק ביטוח - יצירת קורלציה ברורה בין הפרמייה המשתלמת (קרי: דמי הביטוח הלאומי הנגבים מן העובד) לבין הכספי הביטוחי (קרי: **תגמולי הביטוח**).